

Ieteikumi iekļaujošās izglītības skolotāja kompetenču uzlabošanai

Iekļaujošās izglītības skolotājs ir skolotājs, kuram ir zināšanas un prasmes kā iesaistīt mācību procesā tos skolēnus, kuriem ir dažādas grūtības, kuriem nepieciešama īpaša uzmanība. Universitātes grāds un prasme mācīt patiesībā nav galvenais, lai kļūtu par iekļaujošās izglītības skolotāju. Tāpat kā visas mūsu īpašības, arī prasme uzturēt pozitīvas attiecības ar skolēniem ar īpašām vajadzībām, prasa lielu darbu un nepārtrauktu sevis pilnveidošanu. Nepieciešams pamatots psiholoģiski-pedagoģiskais skolēnu raksturojums un atšķirīgas mācīšanas stratēģijas plānojot stundas/aktivitātes, mācot, novērtējot un raksturojot dažādus speciālo vajadzību veidus un problēmas.

Iekļaujošās izglītības skolotājam ir **jānovērtē audzēkņu atšķirības**, jo atšķirības būtu jāuztver kā resurss, kurš nodrošina efektīvas mācīšanās metodes daudzveidīga sastāva klasēs. Visiem skolēniem ir jādod iespēja progresēt kopā ar saviem vienaudžiem un saņemt visu nepieciešamo atbalstu, kurš viņiem nepieciešams attīstībai.

Prasmes un spējas, kuras iekļaujošās izglītības skolotājam nepieciešams attīstīt kā savas kompetences novērtējot audzēkņu dažādību:

- Iemācīties kā mācīties no dažādiem audzēkņiem;
- Noteikt vispiemērotākos veidus, kā reaģēt uz atšķirīgo visās situācijās;
- Sniegt atbalstu visiem audzēkņiem;
- Iekļaut audzēkņu atšķirīgo mācību plānā;
- Izmantot audzēkņu dažādību kā resursu mācību metodēs un paņēmienos;
- Dot ieguldījumu skolas izveidošanā par mācību vidi, kura respektē, iedrošina un atzīmē visu audzēkņu sasniegumus.

Iekļaujošās izglītības skolotājam jābūt ar labām **komunikācijas prasmēm** un arī **empātiju**, lai labāk iepazītu skolēnus un izprastu viņu speciālās vajadzības. Ja skolotājm nav šo prasmju, viņam ir ļoti maz izredžu kļūt par iekļaujošās izglītības skolotāju. Komunikācijas prasmes un empātiju var iegūt mācoties no dažādām situācijām, kurās ir nepieciešamība sarunāties un būt attiecībās ar citiem. Skolēni bieži saka, skolotājs nevēlas ieklausīties viņos, lai saprastu viņu uzvedību, kā arī, lai dotu viņiem iespēju paskaidrot, kāpēc viņi ir rīkojušies tieši tā. **Ieklausīšanās** skolēnos ir ļoti svarīga skolēniem.

Iekļaujošās izglītības skolotāja prasmes, kuras jāattīsta komunikācijas kompetences ietvaros ir:

- Labas verbālās un neverbālās saziņas prasmes, lai varētu atbildēt uz dažādām audzēkņu, vecāku un citu profesionāļu saziņas vajadzībām;
- Atbalsts audzēkņu saziņas prasmju un iespēju attīstībai;
- Pieeja un pēc tam mācīšanās mācīties prasmes attīstīšana balstoties uz komunikāciju;
- Kooperatīvās mācīšanās paņēmieni izmantošana;
- Pozitīvas uzvedības atbalsta nodrošinājums, kas atbalsta audzēkņu sociālo attīstību un savstarpējo sadarbību;
- Zināšanas par to, kā novērst/ izprast/risināt konfliktus, kā palīdzēt skolēniem pārvarēt konfliktus savā starpā.

Brīvprātīgais darbs dažādās NVO, kas piedāvā dalību dažādos projektos cilvēkiem ar speciālajām vajadzībām, var palīdzēt attīstīt šīs prasmes. Ja kāds vēlas būt skolotājs, vajadzētu padomāt par brīvprātīgo darbu.

Iekļaujošās izglītības skolotājam jābūt ar **labām organizatora prasmēm**, lai viņš varētu organizēt darbu klasē un ārpus tās tā, lai visi skolēni justos labi. Katram skolotājam regulāri jāpilnveido savas klases vadības prasmes kā daļa no nepārtrauktas karjeras pilnveides.. **Sevis veltīšana darbam, rūpēm, sapratnei, vienlīdzības nodrošināšana** visiem skolēniem/vecākiem/ skolotājiem.

Ļoti svarīgas ir **attiecība starp skolotāju un skolēnu ar speciālajām vajadzībām ģimeni**. Tai būtu jāpūl atklātai sadarbībai, kurā iesaistītas abas puses, jo ģimenes attieksme pret bērna izglītošanu ir ļoti svarīga katrā gadījumā. **Savstarpējā sadarbība** komandas veidošanā ar citiem skolotājiem, vecākiem un citiem sabiedrības dalībniekiem var ļoti palīdzēt skolēniem.

Prasmes un spējas, kas nepieciešamas attīstīt savstarpējās sadarbības jomā ietver:

- Aktīva vecāku un ģimenes iesaistīšana bērna mācību atbalstam;
- Efektīva komunikācija ar vecākiem un ģimenes locekļiem no dažādām kultūras, etniskajām, valodas un sociālajām vidēm;
- Pieņemšana un cieņa.

Visiem iekļaujošās izglītības skolotājiem būtu jāmācās, kā **izprast un strādāt ar skolēniem ar īpašām vajadzībām**. Ir pieejamas nodarbības, kas piedāvā to iemācīties. Iekļaujošās izglītības skolotājam jāprot sabalancēt savu mācību priekšmetu programmu, kas piemērota skolēnam ar īpašām vajadzībām, ar pielāgotu mācību programmu un pielāgotu novērtēšanas sistēmu. Rumānijā skolotājiem pietrūkst šīs iekļaujošās izglītības pamatprasmes, tāpēc viņiem nepieciešami nepārtraukti karjeras izaugsmes kursi šajā jomā.

Savstarpējā sadarbība un komandas darbs kopā ar citiem iekļaujošās izglītības skolotājiem ir ļoti būtiska pieeja visiem skolotājiem iekļaujošās izglītības jomā, kas paredz, ka visiem skolotājiem jāstrādā kā vienai komandai. Savstarpējā sadarbība komandas darbā nodrošina profesionālu mācīšanos grupā un vienam no otra. Skolām jāveido **atbalsta sistēmas un struktūras**, kas nodrošina palīdzības sniegšanu, ieguldīto darbu un padomu.

Prasmes un spējas, kas nepieciešamas iekļaujošās izglītības skolotājam savstarpējaās sadarbības un komandas darba jomā ir:

- Klases vadības un organizēšanas darbam prasmes radot efektīvu rezultātu;
- Savstarpējā mācīšana un mācīšana elastīgā komandā;
- Mācīšana kā vienota skolas sistēma, izmantojot visus skolas iekšējos un ārējos resursus;
- Problēmu risināšana sadarbojoties ar citiem profesionāļiem;
- Dodot ieguldījumu plašākai skolas sadarbībai ar citām skolās, sabiedrību un citām izglītība sorganizācijām;
- Izmantojot dažādus verbālos un neverbālos komunikācijas veidus, lai nodrošinātu kooperatīvo sadarbību ar citiem profesionāļiem.

Skolotājm veidojas labāka sadarbība ar skolēniem, ja viņš arī **strādā ar skolēniem ārpus savas klases**, piemēram, ja visi kopā dodas ekskursijās vai organize ārpuskolas nodarbības. Tā skolotājs var iepazīt skolēnus pilnīgi savādākā veidā nekā klases vidē, kā arī labāk iepazīt savus skolēnus, izzinot viņu dažādās īpašības un attieksmes.

Iekļaujošās izglītības skolotājam ir jāgrib izmantot dažādas iespējas darboties kopā ar saviem skolēniem, kas pierāda, ka viņš uzticas savaiem skolēniem un viņu centieniem. **Uzticēšanās** ir pamatnosacījums abām pusēm.

Galvenās iekļaujošās izglītības skolotāja attieksmes:

- Pozitīvā domāšana
- Konstruktīva pieeja
- Problēmu risināšanas pieeja
- Praktisko darbību pielietojums
- Refleksija

Nepārtraukta personiskā un profesionālā izaugsme – mācīšana ir mācīšanās aktivitāte un skolotājs pats uzņemas atbildību par savu mūžizglītību.